

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1890.

Första Kammaren.

N:o 36.

Lördagen den 10 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 3 i denna månad.

Herr grefven och talmannen tillkännagaf, att enligt vid talmanskonferensen träffad öfverenskommelse omröstning jemlikt 65 § riksdagsordningen komme att anställas vid kamrarnes sammanträden måndagen den 12 innevarande maj.

Upplästes två inkomna läkarebetyg af följande lydelse:

Att häradshöfding *Roman* i följd af ögonsjukdom (iritis) är hindrad att bevista Riksdagens sammanträden, intygas härmed. Stockholm den 6 maj 1890.

Johan Widmark.

Med. Doktor.

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare, grosshandlaren och riddaren *P. Em. Lithander*, som lider af en strup- och lungkatarr, i följd deraf är förhindrad att under den närmaste tiden infinna sig vid Riksdagen, intygas på aflagd embetsed.

Göteborg den 8 maj 1890.

Hinnr. Carlander.

Legit. läkare.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Stephens* under åtta dagar från och med den 13 i denna månad.

Anmäldes och bordlades bankoutsrottets memorial och utlåtande:

n:o 15, med förslag till ändringar i instruktionen för Riksdagens revisorer vid riksbankens afdelningskontor i orterna;

n:o 16, i fråga om ändringar i gällande reglemente för riksbanken äfvensom i bestämmelserna angående aflöningsstaten för samma bank; och

n:o 17, angående instruktion för nästa Riksdags bankoutskott.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran följande under gårdagen bordlagda ärenden, nemligen: konstitutionsutskottets utlåtande n:o 15, statsutskottets utlåtande n:is 68 och 69, lagutskottets utlåtanden n:is 53—55, Riksdagens särskilda utskotts utlåtande n:o 2 samt Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 12.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 7 och 9 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 66, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ordnande af den allmänna och enskilda helso- och sjukvården i riket äfvensom i ämnet väckta motioner.

*Lönereglering
för provinsial-
läkare m. m.*

1 punkten.

Herr von Strokirch: I afseende på den föredragna punkten har jag ej annat yrkande än bifall, dock med uteslutande af mellanmeningen »under vilkor — — — — tillämpas.»

»Jag anser nemligen denna förutsättning aldeles obehöfelig, då Kongl. Maj:t vid afgifvandet af sin proposition i ämnet meddelat Riksdagen att, så fort löneregleringen för provinsialläkarne börjar tillämpas, kommer den ifrågavarande taxan att utfärdas för att omedelbart derefter träda i kraft. Sålunda vinnes det afsedda målet utan införande af detta vilkor. Målet vinnes visserligen på båda vägarna, men i det ena fallet blir löneregleringen ett korollarium till taxan, då deremot, enligt den kongl. propositionen, löneregleringen bestämmes först och taxan efteråt såsom ett korollarium deraf, hvilket jag för min del äfven finner vara naturligast och riktigast därför, att om Riksdagen börjar gå tillväga på det nu föreslagna sättet flyttar den sin verksamhet in på ett gebit, der den ej har eller bör få plats eller stad, och om den allt mer och mer fortgår på denna bana, blir följden, att Riksdagen öfvergår till en regerande i stället för blott en lagstiftande magt. För min del håller jag mycket på den principen att så icke bör ske, och därför kan jag icke annat än yrka att dessa ord måtte ur beslutet utgå.

Dessutom synes det mig vara väl långt gånget af statsutskottet att tillerkänna sig magt och rätt att bestämma öfver taxan och pröfva samt ändra dess belopp. Om Riksdagen vill tillerkänna sig en sådan magt, tillkommer det väl bevillnings-

utskottet att i första hand pröfva en sådan fråga, som egentligen är af bevillnings natur.

Jag yrkar sålunda bifall till punkten under vilkor att följande ord uteslutas: »under vilkor att taxa för arfvode åt vissa i civil tjänst anstälde läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, äfvensom för tjänstförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag, af den lydelse, det vid detta utlåtande såsom bilaga litt. D fogade förslag utvisar, varder af Kongl. Maj:t utfärdad, att gälla från och med det den nya löneregleringen börjar tillämpas.»

*Lönereglering
för provinsial-
läkare m. m.
(Forts.)*

Herr vice talmannen: Jag anhåller att få fästa uppmärksamheten derpå, att den af Kongl. Maj:t föreslagna löneregleringen vinner sin fullständighet just genom den taxa, hvilkens antagande utskottet hemställer att Riksdagen måtte göra till vilkor för löneregleringen.

Om Riksdagen beviljar den högre lönereglering, som i Kongl. Maj:ts proposition föreslås för provinsialläkare, så betingar det att provinsialläkarne hädanefter utöfva sjukvård i öfverensstämmelse med en viss taxa och enligt de bestämmelser för särskilda besök och rådfrågningar, som i denna taxa finnas upptagna. Det lär icke kunna nekas att dessa två frågor hafva med hvarandra det intimaste sammanhang, och då för närvarande ej finnes någon taxa för provinsialläkare i afseende på den enskilda sjukvården, lär det väl vara af största vikt att Riksdagen begagnar ett lofligt och tillåtligt medel för att förvissa sig om att, då nu större statsbidrag påkallas till provinsialläkares aflöning, sjukvården också blifver reglerad på ett billigt och ändamålsenligt sätt. Statsutskottet har i detta fall icke tillmätit sig någon magt, utan det tillkommer Riksdagen att, då fråga om lönereglering föreligger, ej afgöra denna ensidigt, utan på samma gång, som aflöningen beviljas, äfven uttala sig om huru tjänstgöringen och ersättning derför skall tillämpas. Jag anhåller om bifall till statsutskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på nu förevarande punkt yrkats, dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels ock, af herr *von Strokirch*, att utskottets hemställan skulle bifallas med uteslutande af deri förekommande orden »under vilkor att taxa för arfvode åt vissa i civil tjänst anställda läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, äfvensom för tjänstförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag, af den lydelse, det vid detta utlåtande såsom bilaga litt. D fogade förslag utvisar, varder af Kongl. Maj:t utfärdad, att gälla från och med det den nya löneregleringen börjar tillämpas.»

Härefter gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Lönereglering
för provinsial-
läkare m. m.
(Forts.)

2—14 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning af sammansatta stats- och lagutskottets den 7 och 9 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts i propositionen n:o 8 framställda förslag till lag angående skyldighet att anskaffa och underhålla bostad eller lemna hyresersättning åt provinsialläkare äfvensom i ämnet väckta motioner, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda utlåtande hemställt.

Ifrågasatt an-
slag för utgif-
vande af en tid-
ning för legala
tillkännagifvan-
den m. m.

Föredrogs änyo statsutskottets den 7 och 9 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 67, i anledning af väckt motion om beviljande af ett ordinarie förslagsanslag af högst 15,000 kronor för utgifvande af en tidning för legala tillkännagifvanden, m. m.

Herr Sundberg: Det är för mig verkligen ganska ledsamt att år efter år nödgas uppträda mot en af mig högt aktad motionär och hans förslag om en s. k. statstidning. Han har naturligtvis de båda sista gångerna, han framlagt nu ifrågavarande förslag, repeterat sig sjelf i fråga om motiveringen. Det må då vara ursäktligt om äfven jag skulle komma att repetera mig sjelf vid min vederläggning af hans åskådningssätt. Jag skall emellertid försöka att undvika en dylik repetition för att icke derigenom trötta dem af kammarens ledamöter, hvilka såväl vid 1888 som 1889 års riksdagar hört mina skäl emot förslaget; men något måste jag dock äfven i dag yttra uti denna fråga.

Det är ju icke blott en rättighet, utan en skyldighet för hvarje enskild menniska att försvara sin existens. Så är det väl också för en samfundsmedlem icke blott en rättighet, utan äfven en skyldighet att försvara det samfunds existens, hvilket han tillhör, och det är denna existens, som jag nu anhåller att få försvara.

Den föreliggande motionen afser nemligen ingenting mindre, eller leder åtminstone till ingenting mindre, än att beröfva svenska akademien dess existensmedel. Dessa hafva alltsedan akademiens stiftelse varit två, det ena ett statsanslag på 2,500 kronor, hvilket ännu utgår och är beräknadt på att akademien dermed må kunna bestrida sina s. k. löpande utgifter. Det andra existensmedlet har varit och är fortfarande akademiens privilegium att utgifva Post- och Inrikestidningar och att i denna tidning få alla legala publikationer införda. Detta sistnämnda har naturligtvis utgjort den egentliga inkomsten, hvaraf akademien såsom akademi har att lefva.

Nu har man vid de båda föregående tillfällen, då detta förslag varit framlagdt, lemnat akademien ett slags erkännande af

att hon har en viss rätt att existera, derigenom att man gifvit henne det nödvändiga medlet därför, och af det skälet har man verkligen också hemställt att K. Maj:t måtte inkomma med förslag till ersättning åt akademien för hvad hon skulle förlora i händelse förslaget blefve af Riksdagen godkänt. Nu tyckes detta ej längre vara behöfligt. Man nämner ingenting derom i detta betänkande, och motionären sjelf har ej heller något att i den vägen omförmåla. Man säger helt enkelt att akademien har förverkat sin rätt. På hvad sätt, om jag får fråga, är denna rätt förverkad?

Utskottet flaggar med samma fras, som förut begagnats, eller att, då svenska akademien har uraktlåtit att förnya det privilegium, som år 1791 beviljades densamma i fråga om rättigheten att utgifva nämnda tidning, så har hon dertill ingen vidare rätt, eller åtminstone ej rätt att få de legala notiserna i tidningen införda.

Äfven om nu akademien på 1830-talet skulle hafva gjort sig skyldig till en uraktlåtenhetssynd i fråga om förnyad anmälan hos Kongl. Maj:t om privilegiets bibehållande, hemställer jag, huruvida det skulle vittna om synnerligt ädelmod från Riksdagens sida att för den syndens skull taga ifrån henne det enda hon har.

Men, mina herrar, här föreligger ingen uraktlåtenhetssynd; ty, såsom jag vid föregående tillfällen haft äran yttra, akademien har ej behöft söka förnyelse på sitt privilegium. Ty, märken väl, mina herrar, privilegiet på att utgifva sjelfva tidningen med de öfriga förmåner, som gälde enligt lagstiftningen på 1790-talet, kan väl anses bortfallet genom 1812 års tryckfrihetsförordning och derefter tillkomna författningar, men det särskilda privilegiet, som är beviljadt af konung Gustaf III, att så länge svenska akademien är utgifvare af posttidningen, har hon också rätt att få de legala notiserna deruti publicerade, detta sakprivilegium står kvar oförändradt och det har ej heller behöft någon förnyelse. Att detta icke blott är en subjektiv åsigt hos mig framgår deraf, att den uppfattningen blef på 1830-talet — om jag ej minnes orätt 1835 — till sin fulla riktighet af Kongl. Maj:t erkänd. Hvarför skall då, om jag får fråga, denna åtgärd, som verkligen innebär ett våldförande på svenska akademien, hvarför skall den ske?

De skäl som härför anförts i motionen och uti utskottets betänkande äro efter min uppfattning synnerligen svaga.

Det skall ske därför, heter det först, att man skall få vederbörliga legala annonser uppställda på ett klarare och bättre sätt, än hvad nu i posttidningen eger rum, hvarigenom skall vinnas en större öfverskådlighet och läsarne skola få lättare att i tidningen återfinna hvad de söka o. s. v. Det andra skälet är att posttidningen är för dyr att hålla och annonseringen der för dyrbar, och det tredje skälet slutligen är det, att en tidning sådan som denna bör vara gratis tillgänglig för alla embetsmyndigheter och kommuner i riket, hvilka fördelar skulle vinnas medelst den nu

Ifrågasatt anslag för utgifvande af en tidning för legala tillkännagifvanden m. m.

(Forts.)

Ifrågasatt anslag för utgifvande af en tidning för legala tillkännagifvanden m. m.

(Forts)

af motionären föreslagna och af statsutskottet tillstyrkta anordningen.

Hvad då den första anmärkningen vidkommer, vill jag hemställa till eder, mina herrar, om I eljest egen någon närmare bekantskap med posttidningens uppställning af sina annonser, huruvida ej åskådligheten i detta afseende numera är sådan, att den väl näppeligen torde lemna något öfrigt att önska. Jag trotsar både motionären och utskottet att kunna utfinna någon metod, hvarigenom denna åskådlighet och lättheten att igenfinna hvad man söker skulle kunna blifva större och bättre.

Det är vidare sagdt att annonseringen i posttidningen är för dyr. Det kan väl knappast vara riktigt allvar i ett sådant påstående, då annonspriset i denna tidning är lägre, än i de andra allmänna tidningarne, såväl stockholmstidningarne, som provinstidningarne. Att ifall man vill prenumerera på den och hålla den i hvarje kommun det skall kosta något penningar kan ju icke förnekas lika litet, som att det vore billigare och bekvämare att hafva den för intet; men för att i det fallet gå uttalade önskingar till mötes har ju posttidningen från och med innevarande år börjat utgifva en s. k. kommunalupplaga, hvilken kan erhållas till det billiga priset af sju kronor och femtio öre, en utgift, som för en hel kommun väl icke bör kunna kännas så synnerligen tryckande.

Har man nu i någon högre grad begagnat sig af detta ned-satta pris? Ja, mina herrar, tills dato har det så slagit ut, att af rikets 2,800 kommuner hafva 30, säger trettio, prenumererat på tidningen till 7 kr. 50 öre, och det torde bevisa att intresset inom kommunerna att ega bladet ej är så särdeles stort.

Hvad slutligen vidkommer förslaget att utdela tidningen gratis såväl till kommuner, som embetsmyndigheter, fruktar jag, att motionären och utskottet icke gjort sig mycken reda för hvad kostnaden för en dylik gratisutdelning verkligen belöper sig till. Jag skall bedja att i det fallet få lemna en liten upplysning, som kanske kan verka en smula afkylande på ifvern att ombesörja denna gratisutdelning. Det billigaste pris, hvarför posttidningen med dess nuvarande format kan tryckas, uppgår, jemte kostnaden för papper till omkring 11 kronor om året för hvarje exemplar. Om den nya föreslagna statstidningen skulle ha samma storlek — och något mindre format kunde väl ej ifrågakomma — kunna utgifterna för tryckningen och papperet ej beräknas till lägre belopp än nyssnämnda eller 11 kronor per år för hvarje exemplar. Här är ej inberäknad kostnaden för tidningens sättning, redaktion, den noggranna korrekturläsning, som erfordras, bokföring, registrering med flere utgifter. Men äfven med en beräkning af endast 11 kronor per år för hvarje exemplar, som skulle utdelas gratis till rikets kommuner, skulle kostnaden därför belöpa sig till mer än 30,000 kronor årligen. Men skulle tidningen dessutom, såsom nu ifrågasatts, jemväl för intet

hållas embetsverk, myndigheter, domare, landstatens tjenstemän såsom kronofogdar, länsmän m. fl. till handa, skulle kostnaden allena för denna gratisutdelning utom utgifterna för sättning, redaktion, lokaler m. m. gå till mer än dubbla summan och säkerligen öfverstiga 60,000 kronor. Dessa beräkningar äro icke tagna på höft, utan verkligen gjorda af fullt sakkunnige och tillförlitlige personer och de öfverensstämma i det närmaste med de kostnadsuppgifter, som regeringen sjelf för flera år sedan uppgaf, när Riksdagen då hade i skrifvelse begärt utgifvande af en sådan officiell tidning, men afskräcktes och afstod från hela förslaget när regeringen framlagt sin utredning och visat, hvilka penningar statsverket årligen skulle få utbetala, om förslaget skulle utföras. Det förslaget var i alldeles samma anda som det här af motionären nu framlagda. Jag frågar nu: kan det då vara synnerligen lämpligt eller skall det blifva för regeringen synnerligen behagligt att mottaga en penning på högst 15,000 kronor årligen, med hvilken den omöjligen kan reda sig. Huruvida det för öfrigt kan vara regeringen synnerligen angenämt att få uppdraget att vara tidningsutgivare och ha allt det bestyr och allt det ansvar, som dermed följer, det öfverlemnar jag helst åt regeringen sjelf att afgöra. Jag tror för min del i förväg, att hon skall betacka sig för både det ena och det andra. Då således enligt min uppfattning detta förslag, som nu för tredje gången är framlagdt, både är onödigt, opraktiskt och orättvist, yrkar jag afslag å detsamma.

Ifrågasatt anslag för utgifvande af en tidning för legala tillkännagifvanden m. m.

(Forts.)

Herr friherre Klinckowström: Jag inser visserligen, att i denna kammare måhända ingen uppträder till försvar af utskottets betänkande i denna fråga så mycket hellre som samtliga ledamöter från denna kammare i utskottet mot betänkandet sig reserverat. Det skall likväl icke hindra mig att på sätt som skett vid två föregående riksdagar i min mån söka försvara ett förslag, som enligt mitt förmenande är både nyttigt och nödigt.

Den förste talaren, som äfven var den siste i frågan att yttra sig har visserligen med vanlig talang och skicklighet sökt försvara den svenska akademiens privilegium på utgifvande af den tidning som här är i fråga att öfverlemnna i andra händer, men jag tror att han gjort det såsom varande ledamot af den svenska akademien. Jag tadlar honom visserligen icke därför, men må det ej förtycka honom att jag i denna fråga har en annan uppfattning af densamma. När jag under föregående riksdagar talade för bifall till dåvarande förslag i denna fråga, vill jag minnas, att jag yttrade det en ersättning åt svenska akademien för det privilegium som konung Gustaf III akademien förlänat skulle vara allt hvad akademien rättvisligen kunde önska, så mycket hellre som akademien ju utarrenderar denna tidnings utgifning åt enskild person. Hvarför skulle då icke staten kunna lemna akademien ett understöd af samma belopp jemte det fasta understöd som efter hvad

Ifrögasatt anslag för utgifvande af en tidning för legala tillkännagifvanden m. m.
(Forts.)

den siste talaren nämnde, akademien af staten redan nu har af 2,500 kronor? Att deremot vilja förhindra allmänheten att få del af alla s. k. legala kungörelser och annonser, hvilka dock för kommunerna på landet äro så ytterst viktiga att få kunskap om, det kan jag ej inse vara riktigt. Ett privilegium som lemnades under Gustaf III:s tid har enligt den undersökning som sedermera skedde, på sätt utskottet vitsordar på sid. 2, icke blifvit förnyadt, utan akademien har på 1830-talet låtit det förfalla. Derför kan hinder icke deraf möta för att ordna den lagtvungna annonseringen mer tidsenligt och på annat sätt än nu sker. Att de kungörelser, som lagligen måste stå i posttidningen för att vara gällande, icke hafva den spridning, som önskligt vore, det visar äfven utskottet då det på sid. 3 talar derom att utom de myndigheter, som gratis bekomma tidningen sig tillsända, finnas endast 1,012 prenumeranter på densamma. De skäl som utskottet anført och som delvis blifvit af den första talaren vidrörda äro enligt min åsigt mer än tillräckliga att motivera en förändring af den nu bestående ordningen med denna tidning, ty annonserna äro både för dyra och deras gruppering lemnar verkligen mycket öfrigt att önska. Hvad åter den förskräckelse beträffar som den siste talaren ville hos Riksdagen injaga, nemligen att denna fråga skulle taga allt för stora dimensioner för att kunna i verket sättas af Riksdagen, tror jag verkligen, att det skrämskottet var illa användt. Att för närvarande statsutskottet blott förordat ett förslagsanslag af högst 15,000 kronor, betyder visserligen intet, ty visar det sig, att sedan tidningen blifvit utgifven ett år, dessa 15,000 kronor icke skulle förslå, hvad hindrar Riksdagen att stryka ut ordet »högst», som är bifogadt detta anslag? Herrarne, som litet sysselsatt sig med vår statsbudget, veta mycket väl, att bland den mångfald förslagsanslag, som der figurera, är det högst få, som hafva det tillägget »högst.» Det är således alls icke något hinder, och då har Kongl. Maj:t en sådan källa att ösa ur, att svenska akademien med såväl sitt snille som sin smak icke kan åstadkomma en så beskaffad rikedom, som der fins i ett obegränsadt förslagsanslag, hvilket i allmänhet är fallet med våra förslagsanslag. Att vilja hindra allmänheten att få del af de legala annonserna och hvad som behöfs för att lära känna de allmänna förhållanden, som skola lända till efterrättelse i kommunerna, tyckes mig verkligen vara ett literärt tyranni. Det vore verkligen bedröfligt, om allmänheten, när den betalar kostnaderna för det, icke skulle ha rätt att få sig en officiel tidning, som innehåller alla legala kungörelser och annonser, upprättad på ett lämpligt sätt, blott derför att svenska akademien behagar påstå att det är ett privilegium som icke kan afhändas akademien. Det är — jag har svårt att finna ordet, som jag annars icke brukar ha, men jag skulle likvisst önskat, att denna fråga icke hade blifvit så varmt förordad af den siste talaren, ty min öfvertygelse är,

att han, vid noggrann undersökning af förhållandena af opartisk myndighet, skall finna, att här icke är, såsom han vid början af sitt yttrande nämnde, ensamt frågan om skyldighet och rättighet att försvara sin existens, utan det är på sätt som lagen föreskrifer, att man icke har rätt att mer än till en viss grad uppträda till sjelfförsvar i allmän mening och icke heller i denna fråga annat än till en viss gräns; och mig synes att när man absolut vill försvara detta privilegium, skjuter man öfver målet.

På sätt som denna fråga nu kommit till Riksdagens afgörande, finna herrarne, att det är en fråga, som, om Riksdagens båda kamrar stanna i olika meningar, måste enligt mitt förmenande afgöras genom gemensam votering. Det är därför som jag nu icke ämnar besvara kammaren med att begära votering. Ty frågan blir afgjordt enligt min öfvertygelse beviljad af andra kammaren, den blir lika afgjordt enligt min öfvertygelse afslagen af denna kammare och således blir den föremål för gemensam votering och då skola vi se, huruvida icke denna kammare äfven med alla dem, som sannolikt då äro bortresta, skall kuuna uppvisa en minoritet af några och 30 röster för frågans beviljande.

Herr Lundin: Jag är förvissad om, att kammaren är förvånad öfver att jag begärt ordet i en sådan fråga som denna. Men den förste talaren begagnade uttryck, som i första rummet tilltalade känslan, och då tycker jag, att förnuftet äfven bör tala för hans åsigt. Jag får bekänna, att ehuru jag är landtbo och äfven varit kommunalman, har jag dock aldrig från den ort jag tillhör förnummit, att man ens haft reda på, att posttidningen fins, och icke har försports något behof att läsa den heller, ehuru den funnits i 50—60 år. Förlidet år yttrade jag mig äfven i denna fråga, och jag står qvar på samma ståndpunkt nu som då. Om denna tidning skulle spridas, är det upplyst, att kostnaden därför skulle gå till omkring 30,000 kronor; och nyttan och gagnet deraf skulle bli, att kommunalstämмоordföranden läste den en eller annan gång; men icke finge den vidare spridning i kommunen. Vore det någon som skulle forska i den, vore det sådana personer, som drifva advokatverksamhet; och om de vilja hafva en tidning, kunna de bekosta den sjelfva. Och så illa står det väl för öfrigt icke till i vårt land, att en så ringa afgift som 7 kronor 50 öre afskräcker. På denna grund får jag med de enkla ord jag sagt instämna i samma yrkande som den förste talaren hade eller afslag å utskottets förslag.

Herr Bergström: Den ädle friherren anförde såsom förklaring, hvarför han uppträdde i denna fråga, att han vid näst föregående riksdag, då en likartad eller snarare samma fråga varit före, hade talat i ämnet. Jag kan åberopa en liknande omständighet, till förklaring hvarför jag nu uppträder. Jag tillät mig nem-

Ifrågasatt anslag för utgifvande af en tidning för legala tillkännagifvanden m. m.

(Forts.)

Ifrågasatt anslag för utgifvande af en tidning för legatans tillkännagivanden m. m.

(Forts)

ligen äfven förra riksdagen att deltaga i den öfverläggning, som här förevar med anledning af herr Danielsons motion. För den ärade motionären, för utskottet och för den ädle friherren framstår denna fråga uteslutande såsom en anslagsfråga. Enligt min uppfattning är den icke af sådan beskaffenhet. Den är i sjelfva verket en rättsfråga, och just därför ådrager den sig min synnerliga uppmärksamhet. Man påstår, att Svenska Akademien har förverkat ifrågavarande, akademien af Gustaf III förunnade privilegium, derigenom, att akademien icke gjort föreskrifven anmälan. Nu är motionären, utskottet och den ädle friherren på det klara med, att privilegiet är förverkad; men det går icke så lättvindigt i vårt land att upphäfvä privilegier. Jag skall söka visa, att lagstiftningen nog skyddar privilegier — jag vill nu icke tala om de forna riksståndens privilegier, ty de hafva såsom kammaren väl vet sitt skydd enligt grundlagarne, åtminstone ridderskapet och adelns samt presterskapets privilegier, utan om privilegier af den art, som nu är i fråga. I den gamla instruktionen för kammarrätten af år 1831, 5 § 16 mom., står att »talan å försummadt fullgörande af sådana skyldigheter, som uti privilegier blifvit städer, societeter, bolag eller enskilda personer ålagda i afseende på någon af Kongl. Maj:t eller Rikets Ständer dem förlänad inkomst eller rättighet» skall pröfvas af kammarrätten. I den nu gällande instruktionen för kammarrätten af den 14 nov. 1879 återfinner jag icke detta stadgande, men saknaden häraf i den nya instruktionen kan icke komma mig att omfatta den åsigt att grundsatsen derigenom blifvit upphäfd, utan jag drager deraf snarare den slutsatsen, att kompetensen att döma i dylika mål blifvit öfverflyttad från en speciell domstol, nemligen kammarrätten, till de allmänna domstolarne. Enligt min uppfattning skulle man sätta regeringen i största förlägenhet, om detta anslag bifölles. Regeringen kan icke utan vidare förklara privilegiet förverkad. Det tror jag icke öfverensstämmer med svensk rätt. Hvad regeringen, för att tillgodonjuta anslaget, hade att göra, vore att anbefalla justitiekanslern att vid domstol yrka det Svenska Akademien måtte förklaras hafva förverkat sitt privilegium, hvilket ju för akademien innebär en stor inkomstgifvande rättighet. Då kunde regeringen blifva utsatt för det obehaget att domstolarne instans efter instans, förklarade: att privilegiet icke är förverkad! — Icke heller vore det behagligt för motionären, statsutskottet och den ädle friherren, om domen fölle så ut. Jag tror därför, att det är allt möjligt skäl att icke bifalla detta statsutskottets betänkande. Det är deremot skäl att Post- och inrikes tidningar reformeras, såvidt ske kan. Reformernas väg är redan på ett lyckosamt sätt af redaktionen för denna tidning beträdd, och jag är förvissad om, att redaktionen fortfarande skall göra allt sitt till för att denna tidning skall blifva så tidsenlig som möjligt och i den vidsträcktaste mån kunna fylla sin bestämelse. På dessa grunder instämmer

jag på det liffigaste i det yrkande om afslag, som här blifvit framställt.

Ifrågasatt anslag för utgifvande af en tidning för legala tillkännagifvanden m. m.

(Forts.)

Friherre Klinckowström: Jag har tagit till grundsats att högst ogerna, om någonsin, uppträda i fejd med den siste ärade talaren, derföre att vi i allmänhet röra oss på helt olika områden, men händelsevis har jag nu fått honom fast, derutinnan att han såsom argument för Svenska Akademien — jag tror icke att han är ledamot af denna akademi, ty den har till omskrift »snille och smak» — anför ett moment i en författning af 1831, hvilket moment han sjelf sanningsenligt — och det tackar jag honom för — förklarar hafva i en senare författning i samma ämne blifvit utstruket. Nu förvånar det mig att han, som skicklig jurist, kan stödja sig på ett moment i en författning, som af en senare författning blifvit upphäfdt. För vanligt meniskt bondförstånd är det verkligen ofattligt. Då har jag, herr landshöfding Bergström, bättre och finare papper att bjuda på. Jag har nemligen 60 § i regeringsformen, som är ännu gällande, och den säger i slutet: »Ej heller må konungen statens inkomster förpakta eller, till vinning för sig och kronan eller enskilda personer och korporationer, några monopolier fastställa». — Den mest juridiska spetsfundighet kan väl icke förneka att icke här är fråga om ett monopol, ett monopol, som lemnats af en högstsälåg svensk konung under en tid, då vi icke hade dessa grundlagar, för att hjälpa på fötterna ett vittert samfund, som derföretan icke kunnat existera. Med den nuvarande grundlagen för handen, kan jag icke finna annat, än att ett så beskaffadt monopol bör försvinna, i synnerhet när så stora samhällsfrågor, som här äro före, annars löpa fara. Äfven om genom domstolsutslag, hvarmed den siste talaren hotade oss, det blefve förklaradt att Svenska Akademien icke kunde gå miste om detta privilegium, skulle jag icke blifva särdeles ledsen. Oaktadt jag naturligtvis aldrig kan hoppas att blifva ledamot af denna akademi, önskar jag den all framgång och allt godt; och, om dertill skulle fordras anslag, skulle jag gerna lemna min röst till sådant, till vida högre belopp än det, arrendet af statstidningen nu lemnar denua akademi. Jag tror, att hvar och en, som ser saken allmänt och icke kottterivis, skall medgifva, att det vore hårdt, om icke svenska staten skulle hafva rätt att utgifva ett allmänt annonsblad, innehållande alla de legala annonser och kungörelser, som måste tjena till efter rättelse för landets alla kommuner. När det visar sig, att ändamålet icke kan vinnas på det sätt som statstidningens distribution sker och det till stor del derför, att denna tidning måste vara en inkomstkälla för akademien; — hvad är då enklare, än att Riksdagen, svenska folkets representanter, som dock eger magt öfver statens penningeskrin, består hvad som fordras för att svenskarne i allmänhet skola få ett tidningsblad, innehållande alla de annonser och kungörelser,

Ifrågasatt anslag för utgifvande af en tidning för legala tillkännagifvanden m. m.
(Forts.)

som de äro skyldiga att ställa sig till efterrättelse; lemnande fritt åt akademien posttidning att införa dessa annonser och kungörelser åt dem, som läsa tidningen och dem, till hvilka akademien är förpligtad skicka densamma. Ett motsatt förfarande finner jag vara abderitiskt och kan därför icke dertill lemna min röst.

Herr Stråle: Om ifrågavarande privilegium meddelats Svenska Akademien efter det nu gällande grundlag utfärdats, vore otvifvelaktigt den senaste talarens argumentation riktig; men privilegiet är af vida äldre datum och läser väl följaktligen svårigen kunna hänföras under det förbud, som enligt den upplästa paragrafen meddelats för fastställande af nya monopolier. Vi hafva också ett stadgande i 87 § regeringsformen, huru civil- och kriminallag skall stiftas. Hvilken mängd af lagbestämmelser finnes dock icke, som utkommit före nu gällande grundlag, och hvilka måste tillämpas af domstolarne. Dessa äldre författningar gälla till dess de i laga ordning blifvit ändrade. Jag yrkar afslag å utskottets hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt och sedan på afslag derå; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets den 7 och 9 innevarande månad bordlagda memorial n:o 13, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 11 och 12 punkterna af utskottets betänkande n:o 7 angående tullbevillningen.

1 punkten.

Lades till handlingarna.

2 punkten.

Utskottets hemställan bifölls.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 7 och 8 i denna månad bordlagda memorial n:o 51, i anledning af dels återremiss i åtskilliga afseenden af utskottets utlåtande n:o 44 öfver ej mindre Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen och till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen för krigsmagten den 7 oktober

1881 än öfver väckta motioner om ändring i strafflagen, dels ock kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande särskilda delar af samma utlåtande, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda memorial hemställt.

Föredrogs ånyo lagutskottets den 7 och 9 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 52, i anledning af väckt motion om ändring af 6 § i förordningen angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum den 21 december 1857 m. m.

Herr Mankell: Jag skall be att i korthet få yrka afslag å lagutskottets föreliggande skrifvelseförslag. Till stöd för detta mitt yrkande kan jag svårligen göra något bättre, än uppläsa den resolution, som fattades vid publicistklubbens senaste sammanträde, hvilket bevistades af publicister af alla färger. Denna resolution lyder som följer:

*Angående in-
skränkning i
rätten för den,
som undergår
fängelsestraff, att
själf förskaffa sig
tjenligt arbete.*

»Med åberopande af sin den 29 sistlidne mars fattade, i samma rigtning gående resolution, — rörande behandling af politiska fångar —, besluter klubben att, då den af lagutskottet tillstyrkta inskränkningen af den till fängelse dömda tidningsmannens rätt att skaffa sig inkomst af det arbete, hvaraf han, ej sällan med familj, är för sitt upphålle beroende, måste anses såsom en orättvis och i nuvarande lagstiftning icke afsedd skärpning af fängelsestraffet, samt dessutom skulle sätta honom i en ofördelaktig undantagsställning i förhållande till andra, till samma straff dömda, uttala sitt djupa ogillande öfver ett förslag, hvilket ej kan betraktas som annat än en förföljelse mot pressen.»

Till en början ber jag att få konstatera att detta skrifvelseförslag, ehuru hållet i de allmänna ordalag som utskottet använt, likvisst är särskildt rigtadt mot tidningsmän. Detta framgår tydligt af såväl motionen, som motiveringen till lagutskottets betänkande. Vidare lär det icke kunna nekas att den föreslagna åtgärden skulle innebära en skärpning af straffet, som icke afsetts i den nuvarande lagstiftningen. Icke heller lär det kunna förnekas att tidningsmän härigenom skulle komma i en sämre och ofördelaktigare ställning än andra, som undergå samma straff. Det hela måste således betraktas såsom en förföljelse mot pressen, så mycket mera förhatlig, som den i främsta rummet skall rigtas mot den frisinnade och radikala delen af pressen. Ty under den nuvarande regimen åtalas sällan eller aldrig tidningsmän, som försvara protektionismen, konservatismen eller reaktionen, utan det är endast de liberale, som lagföras och dömas till fängelsestraff. Det är således hufvudsakligen eller ensamt dem, som den ifrågasatta bestämmelsen måste drabba. Vid sådant förhållande skulle enligt min uppfattning den föreslagna åtgärden, om den bifölles, få utseende af förföljelse af det nu rådande partiet mot tidningsmän tillhörande

*Om inskränkning
i rätten för den,
som undergår
fängelsestraff, att
sjelf förskaffa sig
tjenligt arbete.*

minoriteten. Då sådant svårigen kan anses vara Riksdagen värdigt och då man i alla händelser icke bör stifta en lex in casu, hvilket jag anser här skulle blifva fallet, tager jag mig friheten att yrka afslag å lagutskottets hemställan.

(Forts.)

Herr Bergström: Det var ju att vänta, att den förste talare, som hade anmärkningar att framställa mot lagutskottets förslag skulle frambara de redan i vissa tidningar förekomna påståendena, att lex in casu här föreläge, att förföljelse mot pressen åsyftades, att man ville komma åt misshagliga politiska fångar m. m. Jag tager mig friheten att bestrida hvar enda af dessa hans påståenden. Om än villigt må medgifvas, att närmaste anledningen till väckande af motionen varit det förhållande att personer som blifvit dömda för tryckfrihetsbrott, fått fortsätta att skrifva brottsliga tidningsartiklar, under det att de undergå sitt straff; så är dock saken i utskottets betänkande behandlad i sin allmänlighet. Utskottets hemställan åsyftar icke heller, såsom ock i vissa tidningar uppgifvits, att skapa ett administrativt godtycke, utan att bereda erforderlig ändring af förordningen den 21 December 1857, hvilken är stiftad af Konung och Riksdag gemensamt. En person, som är dömd till och undergår fängelse för brott mot tryckfriheten — och det behöfver ju icke vara brott mot den politiska tryckfriheten utan kan vara smädelse mot enskild person eller sådan lättfärdig framställning, som »Lätt på foten» och dylika tryckalster hafva att erbjuda — får nu visserligen efter åberopade förordning förskaffa sig det arbete, han kan, men, märk noga, med det vilkor, att han icke missbrukar denna rätt till brottsliga företag. Följden af denna bestämmelse är uppenbarligen den, att fången icke får sända ut sina tidningsartiklar till tryckning med mindre än de äro genomsedda och lemnade utan anmärkning af fängelseföreståndaren. Denne är censor i första instans. I trots af hvad som står i tryckfrihetsförordningen att »någon tryckningen föregående granskning af skrift eller något förbud emot tryckning deraf ej skall ega rum, får en skrift, som fängelseföreståndaren finner brottslig icke utlemnas till tryckning. Nu kan författaren förmena, att styresmannen för fångelset icke har rätt i sin uppfattning; då klagat han hos fångvårdsstyrelsen. Denna blir censor i andra instans. Fångvårdsstyrelsen kan fastställa fängelseföreståndarens förbud eller ock ogilla detsamma. I förra fallet har författaren rätt att gå till Kongl. Maj:t, hvilken blir censor i tredje instans. Fångvårdsstyrelsen torde kunna lemna upplysningar om, huru förhållandet blir, när i fångelset finnes en mycket produktiv skriftställare som vill fortsätta med sitt brottsliga skriftställer. Fängelseföreståndaren har att upphörligen läsa hans artiklar och meddela sina beslut. I lagutskottets betänkande åberopas ett beslut, gifvet af Kongl. Maj:t i ett dylikt mål. Man ser visserligen deraf, att Kongl. Maj:t ogillat, att fångvårdsstyrelsen

gifvit ett ovilkorligt förbud för en för tryckfrihetsbrott dömd och fängelsestraff undergående författare att sända sina artiklar till tryckning, men man läser tydligt mellan raderna, att, om denna rätt missbrukades till brottsliga företag, vore förbudet berättigadt. Det står nemligen: »Då honom i följd deraf ej heller kunde förmenas att sitt arbetes alster från fängelset utlemna, så framt der- vid ej skedde sådant i åberopade förordning förbjudet missbruk, som befunnes leda till äfventyr för ordningen och säkerheten inom fängelset eller eljest till något brottsligt företag.» Alltså; hade verkligen skriften funnits vara af brottsligt innehåll skulle Kongl. Maj:t icke upphäft förbudet. Den förste ärade talaren förmenar, att den af lagutskottet ifrågasatta begränsningen af fängelsefänges rätt att skaffa sig sysselsättning skulle endast träffa de för tryckfrihetsbrott dömda eller, såsom han älskar uttrycka sig, politiska fångar. Detta är ingalunda förhållandet. Antag t. ex. att en person sitter inne för öfverträdelse af patentlagen. Han har förfärdigat och sålt tillverkningar, hvarå någon eger patent; han vill skaffa sig en tjenlig sysselsättning och i fängelset fortsätta med nämnda tillverkning. Icke bör sådant vara honom tillåtet, än mindre att till försäljning utlemna dylika alster af sitt arbete. Jag skulle kunna anföra många andra exempel af denna art. Jag tror mig emellertid genom det anförda hafva visat, att här icke är fråga om en lex in casu, utan om att tillämpa den grundsats, att en person, som på brottsligt sätt utöfvat sin näringsverksamhet, ej bör, under det han undergår straff här för, få fortsätta med samma verksamhet. Den, som finner denna grundsats oriktig, bör ogilla lagutskottets betänkande, men den, som finner att den är riktig, och att det är stötande för det allmänna rättsmedvetandet, att en förbrytare under den tid, han sitter i fängelse, får begagna sina lediga stunder att fortsätta med en verksamhet, för hvars utöfvande han undergår bestraffning, den bör godkänna betänkandet. — Jag yrkar bifall till detsamma.

Om inskränkning i rätten för den, som undergår fängelsestraff, att själf förskaffa sig tjenligt arbete.

(Forts.)

Friherre Klinckowström: Jag har begärt ordet af två anledningar. För det första för att rentvå mig från den beskyllning, som herr Mankell behagat utkasta, då han nämnde att protektionister och reaktionärer äro ungefär detsamma. Jag har gjort mig, jag kan säga, en ära af att, om jag så får uttrycka mig, vara banbrytare till det så kallade nya system, som innebär en komplett förändring i vår tullpolitik. Den siste ärade talaren är ju tillräckligt känd af kammaren för att försvara ett motsatt system. Han är frihandlare. Det säger jag i hans närvaro. Är det icke sant, må han försvara sig. Jag tror dock att han skall instämma deruti. Således, om herr Mankell trott sig skaffa mera kläm åt sitt yttrande genom att utkasta denna beskyllning, har han misstagit sig. Jag kan icke dela hans åsigt och bästa be-

*Om inskränkning
i rätten för den,
som undergår
fängelsestraff, att
sjelf förskaffa sig
tjenligt arbete.*

(Forst.)

viset derpå är att den kritik, han gjort öfver lagutskottets betänkande, biträder jag till alla delar. Jag anser nemligen att denna skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om inskränkning, ifall sådan kan finnas lämplig, i nu gällande stadgande om rätt för dem, som undergå fängelsestraff, att sjelfva förskaffa sig tjenligt arbete, är både onödig och öfverflödig. Den siste ärade talaren har lemnat oss en insyn i fängelsernas inre historia. Det anmärkta förhållandet, att det beror på fängelsedirektören och chefen för statens fängelser att i första och andra hand recensera trycksaker, finner jag alldeles otillständigt, så mycket mera som 86 § regeringsformen tydligen säger att »med tryckfrihet förstås hvarje svensk mans rättighet att, utan någon af den offentliga magten i förväg lagda hinder, utgifva skrifter, att sedermera inför laglig domstol kunna tilltalas för deras innehåll, och att icke i annat fall kunna därför straffas än om detta innehåll strider emot tydlig lag, gifven att bevara allmänt lugn utan att återhålla allmän upplysning». Jag har sjelf funnit, huru nyttig, huru nödvändig och huru upplysande i många fall vår press, synnerligen den periodiska, är för hvar och en, som sysselsätter sig med allmänna angelägenheter; och vid hvarje tillfälle, när den tyckes blifva hotad på ett eller annat sätt, skall jag, så vidt i min förmåga står, uppträda till dess försvar. Den siste talaren slutade med ett effektivt yttrande, att man icke borde tillåta — jag minnes nu icke riktigt huru orden föllo sig — en person, som för brott mot tryckfriheten blifvit ålagd fängelsestraff, att fortsätta med sin brottsliga verksamhet. Det icke endast kan hända, utan är ett faktum, att en person, som blifvit dömd till fängelse för ett skriftligt yttrande i en tidning, t. ex. i politiskt hänseende, kan vara en högt uppburden man i det allmänna och i öfriga fall oförvitlig. Historien lemna oss många bevis derpå. Att han icke under sin fängelse-tid skulle få med sitt litterära arbete förtjena kanske det nödortfiga understödet för sin fattiga familj, det anser jag orättvist. Det är nog, att han för sin förseelse blifvit dömd sin frihet förlustig. Att derjemte hindra honom från att fortsätta sin litterära verksamhet finner jag så mycket mera otillständigt som, om han genom densamma ånyo felar mot vår tryckfrihetslags föreskrifter, det är denna lag, som skall döma honom, och vederbörande myndigheter, som skola döma honom efter denna lag. Icke skall en fängelsedirektör, som kanske icke har stort reda på politiska och litterära förhållanden, sättas att vara censor i första hand öfver tryckalster af alla slag. Det är alldeles orimligt, och jag får på det högsta anhålla att kammaren måtte afslå lagutskottets förslag i denna fråga.

Herr Borg: Jag skall be att få yrka afslag å utskottets betänkande, synnerligast sedan jag hört den näst siste talaren upplysa, att sådant arbete, äfven litterärt, som göres i fängelset,

innan det får släppas ut bland allmänheten och således innan det är i tillfälle att åstadkomma någon skada, är underkastadt vederbörande fängelsedirektörers granskning. Det är således, om jag fattat rätt, alldeles omöjligt, att t. ex. en brottslig tidningsartikel kan komma ut, så framt icke fängelsedirektören medgifver det. Nu kan det, såsom den siste talaren nämnde, ha sina olägenheter att öfverlemna censuren åt en fängelseföreståndare, hvars kompetens man icke känner, men man torde böra fästa afseende vid, att det är en fånge, som är föremål för denna censur, enär man icke kan jemföra hans ställning med den fria mannens. Jag kan således icke tycka att det är befogadt att göra inskränkning i fångens rätt att sjelf välja sitt arbete. Enligt min uppfattning vore det både oresonligt och grymt att beröfva honom tillfälle att sysselsätta sig med det, han förstår och hvaraf han kan hafva nytta och nöje. Det enda, som man har att se till, är att hans arbete icke kommer ut till skada för allmänheten. Som sagdt är, bör väl den rättighet, fängelseföreståndaren har, att granska fångens arbeten vara tillräckligt skydd i detta afseende. Jag lemna derhän, huru vida detta administrativa skydd är fullt öfverensstämmande med grundlagen; så länge det finnes, tror jag emellertid att allmänheten bör kunna anse sig betryggad med afseende på ifrågavarande arbeten. Då en sådan garanti redan nu finnes, anser jag obehöfligt att af Kongl. Maj:t begära en lag om inskränkning i fångens rätt att arbeta. På dessa grunder anhåller jag vördsamt att få yrka afslag å lagutskottets betänkande,

*Om inskränkning
i rätten för den,
som undergår
fängelsestraff, att
sjelf förskaffa sig
tjenligt arbete.*

(Forts.)

Herr Andersson, Gustaf: Såsom synes af betänkandet, har jag låtit anteckna mig som reservant, och jag skall be att få förklara, hvori denna min reservation består. Utskottet har icke velat tillstyrka motionen i dess helhet. Det är egentligen hvad kothället angår, som utskottet ansett en förändring i de gällande bestämmelserna icke tillräddlig. I det afseendet har jag reserverat mig; men kosten är ju egentligen endast en smaksak, och jag kommer derför att yrka bifall till utskottets förslag. Den föregående talaren, herr Mankell, vände under sitt anförande ryggen häråt, så att jag icke kunde uppfatta, hvad han sade. Ett och annat ord hörde jag dock, bland annat att min motion vore rigtad mot tidningsskrifvare. Jag erkänner öppet att så är. Dem vill jag åt, men icke alla, utan endast en del af dem; ty dem, som hålla sig inom tillbörliga gränser, dem vill jag åtminstone lemna i fred. Den kongl. förordningen, hvilken jag vill hafva ändrad säger: »Fånge, som ej till arbete dömd är, vare berättigad att med tjenligt arbete sig sysselsätta, om han sjelf sådant sig förskaffar; egande dock fångelsens styresman tillse, att denna rätt ej till brottsliga företag missbrukas». Jag hemställer, om så i allmänhet sker. Jag tror det icke. Utskottet har äfven medgifvit det. Utskottet säger: »I ett särskildt fall, der en tidningsskrifvare öfver-

Om inskränkning
i rätten för den,
som undergår
fängelse-straff, att
sjelf förskaffa sig
tjenligt arbete.

(Forts)

klagat ett honom i sådant afseende af vederbörande fängelseföreståndare meddeladt och af fångvårdsstyrelsen fastställt förbud, har Kongl. Maj:t genom utslag den 15 augusti 1879 förklaradt, att den, som blifvit dömd till enkelt fängelse enligt 6 § i förordningen den 21 december 1857 vore berättigad att under fångenskapen med tjenligt arbete sig sysselsätta». Under sådana förhållanden är ju, hvad som står i författningen ett rent nonsens. Det finnes ju prejudikat på, att man får skriva hvad som helst i fängelset. Det må väl vara för den allmänna rättskänslan kränkande, att en person i fängelset får fortsätta samma brott, för hvars utöfvande han undergår bestraffning.

En föregående talare har sagt, att i hvarje fall, då pressen hotas, han skall uppträda till dess försvar. Det låter mycket vackert, men jag undrar, om det icke innebär popularitetsjagt. Det är lättare att uppträda på ett *sådant* sätt, än såsom jag. Jag får icke medhåll från visst håll.

Hvad försörjningsrätten angår, och att det skulle vara orätt att göra den ifrågasatta inskränkningen, enär en fängelsefånge borde hafva rätt att försörja sin familj, vill jag säga, att det vore väl märkvärdigt, om en tidnings-skrifvare, som skrifer skandaler icke någon gång skulle kunna skriva annat. — En annan talare har äfven uppträdt, nemligen herr Borg. Om honom skulle man kunna säga, att han talat i egen sak och möjligen vore rädd om eget skinn. Men den som känner honom vet att så icke är fallet. Hans skriftställer i går nemligen i hofsam riktning, och han spetsar icke sin penna, så att den kan föranleda till åtal eller straff för brott mot tryckfrihetsförordningen.

Jag tror att jag på goda grunder framkommit med min motion och yrkar därför bifall till utskottets förslag.

Herr Spånberg: För min del ber jag att få förena mig med dem, som yrkat afslag i ifrågavarande betänkande. Jag hyser nemligen den uppfattning, att Riksdagen icke bör skriva till Kongl. Maj:t rörande andra saker än sådana, som äro af behovet påkallade. Lagutskottet har icke klart för sig, huru vida den ifrågasatta förändringen är behöflig, ty det hemställer att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t tacktes taga i öfvervägande, huru vida icke någon inskränkning kunde finnas lämplig. Tycken I, mine herrar, att det är skäl i att besluta en sådan skrifvelse, då lagutskottet sjelft icke har klart för sig om den ifrågasatta inskränkningen är behöflig. Jag anser den hvarken behöflig eller lämplig. Den siste talaren, som framställt motionen har vändt sig mot föregående talare med personliga anfall. Hvarje riksdagsman bör hålla sig till sak och icke till person. Hvilka meningar, vi än hysa, hoppas jag och tror, att de hafva sin grund i en ärlig och ren öfvertygelse. Motionären säger, att hans motion är riktad särskildt mot tidnings-skrifvarne.

Vi må betänka de anspråk, vi hafva på tidningspressen, att den skall vara snabb och att vi skola få underrättelserna genast. De personer, som sysselsätta sig med sådant skrifställer, arbeta under högtryck och med sådan hastighet, att de icke äro i tillfälle att öfverväga hvarje ord, de skrifva. Råka de då att skrifva något, som af juryn blir bedömdt såsom brottsligt och komma i fängelse, nog är det då hårdt om de, kanske gifta och fattiga, skola blifva beröfvade rättigheten att sysselsätta sig med det, som de valt till sitt lefnadsyrke, och deras familjer blifva beröfvade sitt bröd, därför att de uttalat åsigter, som den herskande majoriteten icke för ögonblicket anser vara sanna och rätta. Jag för min del anser rätten relativ, särskildt hvad religiösa och politiska åsigter beträffar. En sådan inskränkning som den ifrågavarande anser jag ej böra ske, ty man får ej döma dem allt för strängt, som i följd af sina mot majoriteten stridande åsigter begått förseelser, som leda till straff af denna straffart, då vi alla veta, huru lätt åsigtarna ändras, och då den förändrade majoriteten kanske snart nog ej tycker, att den bestraffade gjort något straffvärdt. Jag skattar det fria ordet så högt, att jag på inga vilkor vill hafva några inskränkningar deri. Icke heller önskar jag några strängare straffbestämmelser än de nu gällande, ty jag hyser den uppfattning, att ju mildare straffen äro dess bättre är det. Jag yrkar afslag.

Om inskränkning i rätten för den, som undergår fängelsestraff, att ej förförskaffa sig tjenligt arbete.

(Forts.)

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr grefven och talmannen enligt derunder framställda yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt och sedan på afslag derå, samt förklarade sig finna den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 52, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 95;
Nej — 14.

Ifrågasatta ändringar i förordningen den 24 oktober 1885 ang. försäljning af vin m. m.

Föredrogs å nyo första kammarens tillfälliga utskotts den 7 och 9 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 11, i anledning af motioner angående förändringar i kongl. förordningen den 24 oktober 1885 rörande försäljning af vin, maldrycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker.

Herr Stråle: Tillfälliga utskottets föreliggande förslag omfattar två punkter, af hvilka den senare, som angår den ganska allvarliga frågan om inskränkning i försäljningsrätten rörande vin- och maldrycker, egentligen torde vara hufvudsaken, men den första punkten åter, som endast afser en bestämmelse om drickats alkoholhalt, synes böra komma i andra rummet.

Vid sådant förhållande tillåter jag mig hemställa, att kammaren behagade besluta, att andra punkten, omfattande a) och b) i föreliggande utlåtande, måtte först företagas till behandling och att derefter den första punkten föredrages.

På gjord proposition bifölls denna hemställan.

2 punkter.

Mom. a).

Herr Stråle: Jag hyser lika varmt intresse som någon annan för alla förståndiga åtgärder till nykterhetens befrämjande, och jag har, lika mycket som alla andra, gladt mig åt de framsteg i detta hänseende, som man kunnat skönja, och skulle utskottets förslag i förevarande punkt kunna ytterligare bidraga till det goda målets vinnande, skulle jag ifrigt understödja detsamma. Men min erfarenhet leder mig till den bestämda öfvertygelsen, att, om detta förslag blefve lag, det skulle motverka och skada, i stället för att leda till målet.

Utskottet redogör för förhållandena ända ifrån Hedenhös. Så ontalar t. ex. utskottet stadgarne i de gamla landskapslagarna och anför till stöd för den åsigt, det sedermera utvecklar, åtskilliga strofer ur Håvamal, såsom att »värre väggkost var ej på vägen än för många mått öl», eller att »ju mera du dricker, dess mindre vet du hvart ditt vett tar vägen» o. s. v. Jag vet nu icke, huru starkt det ölet var, som våra fornfäder på den tiden använde, men jag vågar dock antaga, att det var väsentligen starkare än våra nutida ölsorter. Huru vida det var starkare än det nu vanliga hembryggda ölet, vet jag icke heller, dock vågar jag påstå, att detta sistnämnda öl är starkare än det bayerska och andra i handel vanligen förekommande ölsorter.

Utskottet redogör sedermera för gången af vår bränvinslagstiftning och den sträfvan, som pågått att införa lämpliga lagbestämmelser i fråga om varans försäljning. Att dessa åtgärder

varit lyckligt funna äro vi ju allesamman ense om. Men, säger man, vi hafva numera kommit derhän, att nästan samma skäl som förr användts mot bränvinet, äfven kunna tillämpas på ölet. Ett sådant påstående förefaller mig ganska vågad. Vål kan missbruk af öl ega rum, och tyvärr sker så äfven, men en jämförelse mellan missbruk af öl och af bränvin tror jag icke håller stånd. Nu är emellertid ett faktum, att ölet, måttligt njutet vid måltiderna ingått uti en stor del af befolkningens vanor. Är det detta bruk man vill ha bort? Utskottet synes i detta hänseende hafva tvekat, då det säger, att anledning till anmärkning emot Andra Kammarens beslut icke saknas, och åberopar flera emot detsamma. Utskottet slutar dock sitt resonnement på ett märkligt sätt, då det säger: »Men då dessa anmärkningar redan framstälts inom Andra Kammaren af en reservant emot dess utskotts förslag, utan att kammaren deraf låtit förmå sig att frångå detsamma, har utskottet funnit sig icke böra ställa den viktiga frågans hela framgång på spel genom att hemställa en ändring i ordalagen för ett beslut, hvilket blott afser att uttala en önskan, derå Kongl. Maj:t kan fästa det afseende han finner lämpligt.» För min del, vill jag icke vara med om att hemställa till Kongl. Maj:t om en sak, som anses olämplig.

Utskottet föreslår, att bestämmelsen skall gälla lika för städerna som för landsbygden. Kongl. förordningen den 24 oktober 1885 gör ett ganska märkligt ingrepp i handelsfriheten genom stadgandet, att på landsbygden, märk *på landsbygden*, vin icke får utan särskildt tillstånd säljas i mindre qvaniteter än tio liter. Förhållandena tvungo dock till ett sådant steg. För städerna gäller icke denna bestämmelse. Nu frågar jag: har utskottet funnit någon olägenhet af att detta förbud icke utsträckts äfven till städerna? Jag, för min del, känner icke till någon sådan olägenhet; men blefve utskottets förslag lag, så skulle den nya bestämmelsen innebära, att handlandena i städerna icke finge utminutera vin, hvaraf en gifven följd blefve, att man tillskyndade dem en ganska betydlig förlust utan någon motsvarande förmån. Jag har här i min hand ett upprop från omkring 150 handlande i Stockholm, hvilka, på det högsta skulle beklaga sig, om utskottets förslag blefve lag.

Men ännu större blefve olägenheten i städerna, om i fråga om ölet utskottets förslag bifölles. Såsom vi veta, fins nu nästan öfver allt öl att tillgå, och arbetaren kan utan den ringaste olägenhet deraf köpa sitt lilla förråd. Tag bort rättigheten för alla egentlige handlande och för dem, som t. ex. hafva mindre diversehandel eller dylikt, att sälja öl buteljvis, och för arbetaren skall i allmänhet ingen annan utväg återstå än att anlita krogen för att få sig en butelj öl. Kan det vara i nykterhetens intresse, att man drifver arbetaren till krogen? Han kan ju lätt frestas att stanna der och kanske äfven förtära bränvin. Om nu äfven på lands-

Ifrågasatta ändringar i förordningen den 24 oktober 1885 ang. försäljning af vin m. m.

(Forts.)

Ifrågasatta ändringar i förordningen den 24 oktober 1885 ang. försäljning af vin m. m.

(Forts)

bygden ölet vid måltiderna icke är så allmänt som i städerna, så är det ändock tillräckligt allmänt för att förtjena beaktande. Huru skulle nu ställningen bli, om utskottets förslag bifölles? Handlande finge icke sälja öl. Om till äfventyrs kommunalstyrelsen tillstyrkt och Konungens befallningshafvande biföll, att en separathandel med öl finge uppstå på landsbygden, så komme en sådan handel sannolikt icke att bära sig. Man skulle således med skäl kunna antaga, att öl i allmänhet icke finnes att tillgå för andra än dem, som hafva tillfälle och råd att köpa större kvantiteter från städerna. Jag befarar att oviljan emot ett sådant anordnande blefve stor hos många, ja hos arbetarne vid sågverk, jernvägsbyggnader, skogsafverkning o. s. v., torde saknaden af tillfälle att köpa öl buteljvis väcka större ovilja än det öfverklagade högre priset på amerikanskt fläsk.

Å landsbygden äro ganska stora kapital uti ölbryggerier nedlagda. Tror man att, om utskottets förslag antages, deras rörelse skulle oförminskad fortfara? Jag betviflar det och befarar, att det skulle för dessa bryggerier leda till stora förluster, kanske till ruin.

Utskottet bjuder i stället på dricka af högst två volymprocent alkohol. Ja, fins icke öl att tillgå, måste man väl nöja sig dermed. Hvilken frestelse till lagbrott har man icke då beredt? Man bör erinra sig, hurusom den landthandlandena medgifna rättigheten att sälja vin buteljvis i hög grad missbrukades och att de sålde ett så kalladt vin med det stolta namnet »La grande Liberté.» Man blef i följd häraf nödsakad att inskränka handelsfriheten och stadga hvad som återfinnes i 1885 års förordning. För närvarande, då dricksförsäljning är fri och, så vidt jag vet, bedrifves utan någon olägenhet säljes dricka för verkligt dricka. Prisskillnaden emot öl är ej så stor, att frestelse att förstärka drickats naturliga kraft uppstår. Tag bort tillgång på öl, och försök komma icke att uteblifva att genom tillsatser höja drickats njutbarhet. Nu svarar man mig kanske att kontroll skall hållas på svagdrickat lika väl som på vinet. Men, mine herrar, märken väl, att kontrollen på vinhandeln icke var tillräcklig före nämnda förordnings utfärdande, och dock hade man endast att göra med handelsbodas. Huru skall man då kunna få en tillräcklig kontroll på svagdrickat, som kan tillhandahållas snart sagdt öfver allt?

Utskottet medgifver, att någon olägenhet af stadgandet i fråga om vinhandeln på landsbygden numera icke eger rum. Men derefter säger utskottet: »Maltdrycksförbrukningen har deremot synbarligen ökats och de med deenna följande, allt mera stegrade missbruket hafva i allt vidare kretsar utbredd den urgamlä uppfattningen af ölet såsom en verklig rusdryck.» Jag kan icke fullt vitsorda detta förhållande. Tvärt om är det min erfarenhet, att, sedan Konungens befallningshafvande fick magt att inskränka rättigheten för landthandlande att försälja öl, de öfverklagade

missbruken icke obetydligt minskats, och jag är öfvertygad, att de i de flesta fall skola kunna ännu mera minskas, om polismyndigheterna och kommunalstyrelserna göra sin skyldighet.

Då handelsfriheten redan blifvit inskränkt i fråga om vin, skulle jag visserligen, för min del, kunna vara med om en hemställan till Kongl. Maj:t, att landthandlandena icke finge utan särskildt tillstånd sälja mindre quantitet öl än tio liter, hvarvid likväl är att märka, det ölet särdeles under sommaren icke håller sig så länge. Men att nu i riksdagens sista timme väcka förslag härom anser jag icke tillrådigt, helst då så skilda åsikter i detta ärende visat sig.

På grund af hvad jag nu anfört inskränker jag mig till att yrka afslag å utskottets förslag.

Herr von Krusenstjerna: Jag är i väsentlig mån förekommnen af den föregående talaren.

Såsom kammaren har sig bekant har den nu gällande lagstiftningen angående vin- och maltdrycker, för så vidt angår deras försäljning till afhemtning, endast afseende på landsbygden. Stadsgandena ega icke tillämpning på städerna, i fråga om hvilka sådana restriktioner, som för landet meddelats, icke funnits erforderliga. Utskottet föreslår emellertid nu, att denna tillämpning skall utsträckas äfven till städerna, och det icke blott derhän, såsom i den följande punkten föreslås, att försäljning till afhemtning icke får ske utan särskildt tillstånd, utan utskottet tillstyrker i den nu föredragna punkten ett absolut förbud för hvarje handlande i stad att till afhemtning sälja vin- och maltdrycker i förening med annan handel. Hvilka olägenheter och förluster detta skulle medföra för de handlande sjelfva, är tydligt, hvilka snart sagdt olidliga olägenheter och trakasserier det skulle föranleda för den stora allmänheten, är uppenbart. Vid sådant förhållande föreställer jag mig att det icke skulle kunna komma i fråga att införa en så väsentlig inskränkning i näringsfriheten, utan att erfarenheten visat, att den vore af behovet oundgängligen påkallad. Men detta har, jag vågar påstå det, erfarenheten icke visat. Under den tid jag hade äran att förestå civildepartementet, ingick Riksdagen år 1885 till Kongl. Maj:t med en skrifvelse, innefattande anhållan om vissa ändringar i författningen angående försäljning af vin- och maltdrycker. Denna skrifvelse remitterades till samtliga Konungens befallningshafvande. I deras yttrande uttalades ganska olika uppfattning i fråga om den hittills gällande lagstiftningens verkningar, hvad angick försäljningen af vin- och maltdrycker på landsbygden. Om jag minnes rätt, voro lika många meningar för som mot den ifrågasatta lagförändringen. Men så vidt jag kan crinra mig, var det ingen enda af Konungens befallningshafvande, som ansåg, att erfarenheten ådagalagt behovet af någon restriktion rörande försäljning till afhemtning af dessa

Ifrågasatta ändringar i förordningen den 24 oktober 1885 ang. försäljning af vin m. m.

(Forts)

Ifrågasatta ändringar i förordningen den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin m. m.
(Forts.)

drycker i städerna. Der fins det ju polis, som har tillräcklig magt att afstyra de oordningar, som möjligen kunna inom dem uppstå. Att förhållandena sedermera skulle förändrats, derom föreligger icke den ringaste utredning. Åtminstone hafva icke motionärerna åstadkommit någon bevisning i det afseendet. Det enda skäl de anfört för att utsträcka författningens tillämpning äfven på städerna har varit ett uttalande af den allmänna grundsatsen, att lagstiftningen i detta fall borde vara lika för land och stad. Går jag till utskottets betänkande, så finner jag der visserligen den af herr Stråle omnämnda historiken öfver förhållandena på Lokes och Odins tid, men någon verklig utredning af frågan söker jag förgäfvos. Tvärt om medgifver utskottet sjelft, att den af motionärerna framställda allmänna grundsatsen i detta fall icke behöfver ega tillämpning. Vid sådant förhållande kan jag icke vara med om en skrifvelse till Kongl. Maj:t i nu ifrågavarande syfte.

Härtill kommer, att när Riksdagen afåter en skrifvelse till Kongl. Maj:t bör väl Riksdagen icke göra sig skyldig till rena inadvertenser, men så skulle fallet här blifva. Enligt utskottets förslag skulle nemligen Riksdagen hos Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring i nu gällande lag om handeln med vin- och malt-drycker, att, bland annat, försäljning af dessa drycker till förtäring på stället icke må i stad eller på landsbygd förenas med annan handel, till hvars bedrivande särskild anmälan erfordras. Men, mine herrar, detta är ju redan förbjudet!

Då emellertid möjligen någon ändring kan erfordras i bestämmelserna angående vin- och maltdrycksförsäljningen på landet, skulle jag gerna vara med om att återremittera ärendet till utskottet i syfte att få ett förslag, som endast gälde landsbygden och vore riktigt formuleradt. Men en återremiss nu i Riksdagens sista timme torde icke hafva någon utsigt till framgång.

Vid sådant förhållande återstår för mig icke annat än att yrka rent afslag å utskottets förslag.

Friherre Barnekow: Här föreligger ett försök från nykterhetsvännernas sida att strida mot alkoholen. Man kan nemligen icke förneka, att det måste vara sorgligt och nedslående att se, hvilken skada denna alkohol förorsakar vårt folk af alla klasser. Det må då icke förtänkas, om vi på alla områden och således äfven på det nu föreliggande, försöka förfölja denna alkohol.

Nu säger man, att detta öl är så oskyldigt, och att ett ytterligare intrång på näringsfriheten icke är tillrådligt. Men det torde väl kunna ifrågasättas, om icke näringsfriheten bör något få maka åt sig, när det gäller försäljning af en vara, som, man må säga hvad man vill, kan missbrukas, och om den missbrukas, förorsaka mycken skada.

Hvad den nu föredragna punkten särskildt beträffar, så ifrå-

gasättes der att skilja vin- och maldrycksförsäljningen från annan handel, och jag kan, hvad landsbygden angår, försäkra herrarne, att vi der hafva mycken olägenhet af denna försäljning tillsammans med annan handel, men stå inför dessa olägenheter alldeles redlösa.

*Ifrågasatta an-
dringar i förord-
ningen den 24
oktober 1885 ang.
försäljning af
vin m. m.,
(Forts.)*

Vidare är här meningen att nedsätta alkoholhalten till två procent. Vore det fråga om att helt och hållet förbjuda försäljningen af vin och maldrycker, skulle jag vara något tveksam. Men mig är sagdt, att intet land i verlden har så starka ölsorter som vårt land, och jag kan icke finna, hvarför vi skola hafva det starkare än andra. Icke kan väl klimatet göra detta nödvändigt. Jag mins mycket väl, att när det i bevillningsutskottet var fråga om att nedsätta alkoholhalten i bränvin från 45 till 50 procent, man sade, att det då skulle bli bara vatten. Men det är ju en stor skillnad mellan 40-procent alkoholhalt och rena vatten. Man kan lätt vänja sig vid allt möjligt otyg. Om en maldryck om 2 procent alkoholhalt blir för allmänheten tillgängligt, tror jag, att man skulle få en både helsosam och välsmakande dryck.

Hvad städerna angår, säger man, att det vore orätt att beröfva handelsmännen derstädes deras förtjenst. Alltid när det är fråga om någon åtgärd till nykterhetens befrämjande, heter det, att man måste taga hänsyn till städerna. För min del, skulle jag gerna låta dem i detta fall förblifva vid status quo. Men om vi återremittera förslaget, och kamrarne stanna i olika beslut, så skulle hela frågan förfalla. Då vore det väl bättre att antaga detta förslag och derigenom låta regeringen taga frågan under ompröfning. Är det alldeles omöjligt för städerna att undvara denna vin- och maldrycksförsäljning, så må de behålla den, men låt oss på landet blifva befriade derifrån. Jag har alltid ställt mig på nykterhetssträfvarnes sida, särskildt i fråga om en sak, hvarpå de arbeta, och som jag hoppas och tror en gång i framtiden skall vinna seger, nemligen det att man måste för sin egen del afstå från bruket af ett utjningsmedel, äfven om man kan begagna det med måtta, dertför att andra icke kunna måttligt njuta deraf. Detta är nykterhetssträfvandets djupa och sköna innebörd.

Då jag af nyss anförda skäl icke kan yrka återremiss utan att till äfventyrs hela frågan faller, och då man, hvad angår städerna, lugnt kan öfverlemna pröfningen af densamma i regeringens hand, finner jag ingen annan utväg än att antaga förslaget i dess nuvarande skick, i följd hvaraf jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Ölander: I denna fråga har motståndet egentligen rigtats emot, att den ifrågasatta inskränkningen är afsedd att gälla äfven för städerna. Jag skulle gerna vara med om att den endast

*Ifrågasatta an-
dringar i förord-
ningen den 24
oktober 1885 ang.
försäljning af
vin m. m.*

(Forts.)

afsåge landsbygden, men jag vill dock för närvarande och, till dess jag får se, huru diskussionen vidare kommer att utveckla sig, derom icke göra något yrkande.

Det finnes väl knappt någon dryck eller något födoämne, som ej, måttligt njutet, är oskadligt, ja, t. o. m. helsosamt, men som, då det omåttligt förtäres, blifver skadligt. Jag tror därför att vi icke böra tala så mycket om maltdryckernas oskadlighet, ty det bevisar ingenting. De äro oskadliga, måttligt begagnade; det har ingen bestridit; men de hafva två egenskaper, som göra missbruket af desamma mycket farligare än af andra näringsmedel, egenskaper som de hafva gemensamma med bränvinet, och hvarje annan alkoholhaltig dryck. Den ena af dessa är, att deras alkoholhalt retar till ett fortsatt förtärande, äfven sedan törsten blifvit släckt, sedan det behof blifvit fylldt, hvars tillfredställande de voro att tillgodose. Under det att andra näringsmedel, njutna i tillräcklig mängd medföra mättnad, som i sin ordning inskränker och upphäfver behovet deraf, öka deremot maltdryckerna, liksom alla alkoholhaltiga drycker, i samma mån de förtäras, begäret derefter. De vanliga lifsmedlen gifva ingen anledning till öfverskridande af måttlighetens gräns, maltdryckerna deremot locka till omåttlighet. Den andra egenskapen, om man så får kalla den, är, att den skada, som genom ett omåttligt bruk af maltdrycker åstadkommes, träffar icke blott kroppen utan äfven den andliga människan. De berusa hjernan, omöckna förståndet och fördunkla medvetandet, och hvad blir följden häraf? Jo, handlingar af råhet och vildhet, som den rusige sjelf skall afsky, sedan ruset gått öfver, dåliga böjelser, hvilka säkerligen icke skulle vaknat hos det nyktra sinnet, ja t. o. m. brott, från hvilka eljest samvete och lagar skulle afhållit honom. Med ett ord maltdryckerna äro, hvad man än må säga om dem, af samma natur som spritdryckerna. Det fordras endast större quantiteter af de förra, för att åstadkomma samma verkan, som de senare, samma vådor för samhället och den enskilde, samma brott, samma demoralisering. Mot spritdryckerna har man också, fruktande dess faror, fört ett oförsonligt krig; maltdryckerna med deras lika talrika svit af olyckor och elände, vill man försvara. Hvarför? Af hvilket skäl? Jag har egentligen icke hört flere än två sådana anföras. Det har nemligen först och främst sagts, att man icke bör inkräkta på en loflig näring. Men kan väl en näring anses loflig, sedan den öfvergått till missbruk? Det finnes ingen annan näring, som drifves i större skala än behovet kräfver. Hvarför skall då denna drifvas vidsträcktare, till allmänhetens, samhällets och statens skada. Är det icke nog att skörda vinsten af den tillverkning af dessa drycker, som erfordras för ett måttligt begagnande af desamma? Skall vinsten ökas genom det öfverskott, som omåttligheten, ruset och dryckenskapen fordra? Skulle ens någon bederlig och samvetsgrann näringsidkare vilja begagna

sig af en sådan vinst? Jag tror och hoppas att så icke är förhållandet.

Det andra skälet, som man anfört, är, att om maltdrycker icke skulle finnas tillgängliga i handelsbodarne, svårigheter skulle beredas dem, som vilja måttligt begagna sig af dessa drycker, att anskaffa desamma. Ja, det kan ju hända. Men hvilken eller hvilka träffa dessa svårigheter? Icke de rika eller de burgna, ty de göra icke sina inköp af öl i handelsbodarne, utan requirera hvad de deraf behöfva direkt från bryggerierna och få det till sig hemfördt. Hvar och en vet att i allmänhet så tillgår. Det är sålunda de smås, de mindre bemedlades talan, som man nu vill föra. Men, mine herrar, dessa hafva icke begärt denna tjänst af oss. Det är tvärt om just dessa, som enträget anhållit att få underkasta sig dessa svårigheter och såmedelst bidraga till det mål, som med motionen åsyftas. Hafva vi icke i kammarens klubbrum sett dessa digra folianter, innehållande tusentals egenhändigt skrifna namn, namn icke från öfverklassen eller de rika, utan just från dessa lägre, mindre bemedlade samhällsklasser? Och hvad vilja alla dessa namn? Jo, de bönfalla om de olägenheter, för hvilka man är så mån att skydda dem. De hafva haft en så sorglig erfarenhet af dessa s. k. oskyldiga dryckers inverkan, att de icke tveka, att, för undanrödjande deraf, uppoffra sin egen bekvämlighet. Skola väl då vi, med ett opåkalladt förmyndarskap, afhålla dem från denna offervillighet?

Jag hade verkligen sjelf tänkt framlägga ett förslag af ungefär enahanda beskaffenhet, som det här föreliggande. Jag tvekade dock att göra det, emedan jag saknade tillförlitlig kännedom, huru vida de sorgliga förhållanden, som äro rådande i Norrland, verkligen också förefinnas på andra orter. Men numera synes mig något tvifvel i detta afseende icke vidare kunna förefinnas. I alla delar af landet hafva, sedan denna motion sett dagen, oräkneliga röster tillropat oss att antaga den samma. Oräkneliga möten på landet och i städerna hafva uttalat blott en enda mening: nödvändigheten och önskvärdheten att antaga denna lagförändring. Nu vill jag visserligen icke påstå, att jag i allmänhet fäster synnerligt stort afseende vid på folkmöten uttalade opinionsyttringar. De afse vanligen åsigter, som hysas af en eller annan klass medborgare, och gå i de flesta fall ut på att åt denna klass bereda någon fördel. Men de möten, hvarom här är fråga, hafva haft ett helt annat mål och en helt annan innebörd. De hafva blott underrättat oss om rena fakta, om förhållanden i de olika delarne af landet, hvilka vi alla icke kunna känna. De begära icke några fördelar, de fordra endast vidtagande af en åtgärd, uteslutande afsedd för det allmänna bästa och samhällets välfärd. Vi få icke helt och hållet underlåta att lyssna dertill. Hvad kunnen väl I, Första Kammarens män, som vistas i fjärran från de djupa leden, känna om dessa förhållanden? Huru myc-

Ifrågasatta ändringar i förordningen den 24 oktober 1885 ang. försäljning af vin m. m.
(Forts.)

*Frågasatta an-
dringar i förord-
ningen den 24
oktober 1886 ang.
försäljning af
vin m. m.*

(Forts.)

ket kan man från höjderna se af hvad som tilldrager sig i de djupa dalarne? Böra vi då förbise de underrättelser, som komma derifrån, utan annan anledning än att man *tror*, att de äro öfverdrifna?

Jag skulle vilja föra dem, som påstå, att maldryckerna äro oskadliga, som påstå, att de utgöra en nyttig och helsosam dryck, som påstå, att ingen lagstiftning erfordras emot missbruk af desamma, jag skulle vilja föra dessa herrar med mig till de aflägsna norrländska bygderna och visa dem taflor, för hvilka de skulle häpna, taflor, som begäret efter dessa drycker åstadkommit. Och det är icke blott här och der, i ett och annat hem, som dessa taflor påträffas: de finnas öfver allt, och de uppstå så fort. Man kan i år se ett godt och lyckligt hem, som nästa år kan vara sköfladt. Det är förvånansvärdt, hvad begäret efter dessa drycker då det engång blifvit väckt, hastigt utvecklar sig och hastigt förstör dem, som hemfalla deråt. Jag har sett personer, som hän- gifvit sig åt detta begär, under den korta tiden af 1 eller 2 år från sin fulla mannakraft sjunka ned till ruiner och helt och hållet förfalla. Det är icke ovanligt, att en person kan förtära på en gång 25, 30, 40 ja ända till 50 buteljer öl, som han inköpt i närmaste handelsbod. Man tror kanske icke, att sådant är möjligt, men jag försäkrar Eder, mine herrar, att jag med egna ögon sett det. När sedan dessa rusiga sällar, modiga af ruset, uppträda på vägar och stigar, kan man förstå, att det icke skall vara mycket bevändt med den allmänna säkerheten derstädes; när dessa om- töcknade hjernor föresväfvas af lägre begär, vinningslystnad och andra drifter, kan man förstå, att brott just icke skys och sedlig- het icke värdas, och när de slutligen komma till sina fattiga hem, kan man förstå, att hvarken familjefaderns rusiga tillstånd eller den sorgsna vissheten derom, att den arbetsförtjenst, som skulle användas till familjens uppehälle, stannat i handelsboden, skola bereda mycken trefnad i det hemmet.

Nu kan man säga, att om också ölhandeln skiljes från annan handel, begäret efter maldrycker ändå kan tillfredställas, genom deras anskaffande på annat håll. Ja, det *oemotståndliga* begäret känner nog icke några hinder, men för alla andra torde väl ändå afståndet och andra svårigheter utgöra något korrektiv i detta fall. »Tillfället gör tjuften», säger ett gammalt ordspråk och frestelsen, då den står så nära att man blott behöfver utsträcka handen för att nå hvad man åtrår, är naturligtvis mera oemot- ständlig för den svage, än om den gömmer sig på afstånd och omgärdar sig med hinder, som måste öfvervinnas.

Hvad jag nu sagt gäller endast maldryckerna, ty något egentligt missbruk af vinhandeln har icke, åtminstone inom den ort, der jag är bosatt, under de senare åren yppat sig. Men, mine her- rar, därför hafva vi just att tacka den lagförändring, genom hvil- ken försäljning af vin till mindre belopp än 10 liter numera icke

får, utan särskildt tillstånd utöfvas. Säkerligen skulle dock denna lagförändring hafva verkat mycket litet, om ej för den alkoholtörstige ett surrogat för vinet funnits i ölet. Skulle därför vinet nu icke få göra maldryckerna sällskap, skulle det nog snart öfvertaga ölets rol och medföra samma bedröfliga verkningar, som detta.

Tills vidare yrkar jag bifall till utskottets förslag i den föredragna punkten.

Herr Lundin: Jag tror icke, att det är välbetänkt att göra en så häftig rubbning i det bestående, som här är ifrågasatt. Ju mera jag tänker på denna sak, dess mera framställa sig för mig de svårigheter och de missförhållanden, hvilka den föreslagna lagförändringen skulle medföra.

Jag är icke så lyckligt lottad som den föregående talaren, att kunna stå fjärran ifrån de djupa lederna, tvärt om har jag själf utgått ifrån dessa och känner mer än väl deras behof och önsningar. Det vore, enligt min tanke, ett olyckligt ingrepp på deras lefnadsförhållanden, om den föreslagna förändringen, att de icke finge köpa öl i mindre kvantiteter än 10 liter, blefve antagen. Jag vädjar till herrarne sjelfva. Huru många af våra arbetare tron I, mine herrar, hafva råd att på en gång skaffa sig 10 liter öl? Och under den kalla årstiden, då den fattige arbetaren får nöja sig med sin magra kost, utan någon varm supanmat, då är en $\frac{1}{2}$ butelj öl ofta det enda, hvarmed han kan få skölja ned sin middag. Han får ofta uti timal vara genomfrusen, men kan han få litet öl, sätter detta blodet i cirkulation och kanske till och med räddar honom från att förkyla sig. Jag är icke någon vän utaf att personer skola öfverlasta sig af starka drycker, tvärt om, men jag tror, att vi göra ett för stort ingrepp uti vår svenska näringsfrihet, om utskottets förslag antages. Jag tror icke, att faran är så stor, som mängen föreställer sig.

Största delen af det vin, som säljes från dessa handelsbodar, är ett ganska oskyldigt bärvin. Det är en inhemsk produktion, på samma sätt som ölet. Skola vi då lägga hinder i vägen för denna tillverkning, som hemtar alla sina råämnen inom landet?

I denna fråga har mycket talats af personer, som kunnat, bättre än jag, föra sina tankar till torgs. De hafva alla ansett den föreslagna förändringen olämplig och därför skall jag, för min del, icke spilla många ord på denna sak, utan får vördsammast yrka afslag på den nu föredragna punkten.

Herr Unger, Magnus: Den näst siste talaren har anfört mycket, som till saken ej rätteligen hörer. Jag skall därför icke heller upptaga kammarens tid med att bemöta honom. Sens moralen af det långa talet vore, att vi alldeles skulle förbjuda dessa förfärligt giftiga drycker. Derom är nu dock icke fråga,

Ifrågasatta ändringar i förordningen den 24 oktober 1885 ang. försäljning af vin m. m.
(Forts.)

Ifrågasatta ändringar i förordningen den 24 oktober 1885 ang. försäljning af vin m. m.
(Forts.)

och därför vill jag icke inlåta mig på lämpligheten deraf. Här är fråga, huru vida man, genom det förslag, som utskottet framställt, skall kunna komma till det mål, att man åtminstone skulle försvåra tillgången på maltdrycker.

I fråga om förhållandena i städerna ber jag att få ansluta mig till hvad den ärade ledamoten på vermlandsbanken i det afseendet yttrat, och beträffande de af honom omnämnda inadvartenserna torde dessa ensamt för sig göra betänkandet oantagligt. I detta fall instämmer jag äfven med honom och ber att få tillägga, att i punkten b) talas om »minuthandel», hvilket, såsom utskottet själf påvisat, också är en oegentlighet, eftersom i 1885 års förordning icke talas om »minuthandel». Hvad särskildt landsbygden angår, synes åsyftade ändamålet icke snart kunna vinnas genom föreskrift, att försäljning af vin och maltdrycker till afhämtning icke skulle få förenas med annan handel, enär en landthandlare, om han än är till utöfvandet af sådan försäljning lämplig, kunde, enligt hvad utskottet ock medgifver, äfven om ifrågasatta stadgandet blefve lag, förvärfa rättighet att idka vin- och maltdrycksförsäljning fastän i annan lokal, än handelsboden — kanske i rummet bredvid — och om han icke är för idkande af sådan handel lämplig, utan oordningar och missbruk dervid ega rum, kan landthandlaren enligt *nu* gällande lag af vederbörande myndighet utan vidare frantagas rättigheten till ifrågavarande försäljning.

Skulle den ifrågasatta lagförändringen åter verka derhän, att landthandlaren, utan afseende å redbarhet och ordentlighet, skulle förhindras att sälja vin och maltdrycker till afhämtning, blefve i många fall följden den, att en landthandlare, som redan förut endast med svårighet kunnat draga sig fram, icke kunde berga sig på sin inskränkta handelsrörelse, och än mindre törde i allmänhet vin- och maltdrycksförsäljning ensam kunna föda sin man, derest icke, såsom antagligen blefve förhållandet, rörelsen upprefves genom hvarjehanda kringgående af lagen och genom lönkrögeri.

Skulle åter laglig handel med vin och maltdrycker blifva å någon ort helt och hållet förhindrad, hvilket nu, då öl ingår i den stora mängdens dagliga förbrukning, icke kunde anses välbetänt — ja, då skulle följden deraf uppenbarligen blifva allt allmänna förekommande oloffig ölförsäljning.

Man skulle alltså icke vinna sitt mål genom att taga en laga rätt från landthandlarna och naturligtvis gifva den åt andra, eller åt en landthandlande i en annan lägenhet, än i hans handelsbod. Nej, följden deraf skulle endast blifva ökade svårigheter och fattigdom för de näringsidkande samt lönkrögeri med deraf följande elände.

Då förslaget således icke kan leda till något godt praktiskt resultat, och det för öfrigt förekommer många oegentligheter i skrifvelseförslaget, hvilka förut äro påpekade, beder jag att få yrka

afslag på utskottets hemställan, i hvad den berör både stad och land.

Ifrågasatta ändringar i förordningen den 24 oktober 1885 ang. försäljning af vin m. m.
(Forts.)

Herr Wieselgren: Den nu förda diskussionen bör hafva till fullo öfvertygat herrarne att lösningen af den föreliggande frågan icke hör till de lätta.

Om jag får lof att uttala min enskilda åsigt i denna sak, så är den det, att denna fråga icke löses förr än i sammanhang med *ölbekattningens införande*. Utskottet har på ett par ställen i sitt utlåtande antydt, att utskottet för sin del också huser denna uppfattning och jag tror, att ännu några flera diskussioner, sådana som den i dag förda, skola alltmera utbreda samma åskådning.

Det är ingen konst att kritisera detta förslag, beslutadt i Andra Kammaren, sedan det tillstyrkts af dess tillfälliga utskott. Jag försäkrar eder, mine herrar, att det skulle vara mig en mycket lätt sak att kritisera detta betänkande till och med värre än herrarne gjort. Utskottet har icke heller framställt det såsom mönstergilt. Utskottet har helt och hållet ställt frågan på den ståndpunkt, att vill Första Kammaren deltaga med Andra Kammaren uti uttalande af sin opinion, att det närvarande tillståndet icke är det bästa, utan att något måste göras för att åstadkomma ett bättre — då tages detta förslag. Vill kammaren det icke, ja, då afslås det.

De af herrarne, som följt med dessa långa tvistefrågor om maltdrycksförsäljningen, veta mer än väl, att i Andra Kammaren hafva mångfaldiga gånger mångfaldiga förslag fallit på den bestämda uppfattning hos majoriteten derstädes, att den lagstiftning, som i detta fall skall åstadkommas, måste vara gemensam för stad och land. Första Kammaren hade en annan uppfattning men böjde sig slutligen för denna medkammarens mening och gick 1885 in på denna princip, till följd hvaraf 1885 års skrifvelse verkligen kom till stånd. — Jag har velat påpeka detta emot de tvenne föregående talare, som säga, att det vore orimligt att vi skola skicka af en skrifvelse, som vi sjelfva icke i allo kunna godkänna. Det är dock detta, som Första Kammaren redan gjort, ty 1885 års skrifvelse står icke i öfverensstämmelse med den uppfattning, som förut, och åtminstone i denna stund, inom Första Kammaren gjort sig gällande. Huru gick det? Riksdagen skref; och Kongl. Maj:t begagnade sin rätt att pröfva hvad som enligt hans åsigt var klokt och verkstälbart men hvad som, efter hans mening, var olämpligt, det fick vara. Så kom 1885 års lagstiftning till stånd, hvilken, i fråga om försäljning af vin, har gjort tillståndet inom landet mycket bättre än det dittills var. Nu är frågan: har, sedan 1885, erfarenheten visat, att någonting vidare behöfver åtgöras eller icke? En talare har förklarat sig anse att, sedan, den tiden, missbruken *icke* varit i stigande. Jag kan icke tillerkänna honom vitsord, då jag ser dess motioner och

Ifrågasatta ändringar i förordningen den 24 oktober 1885 ang. försäljning af vin m. m.
(Forts.)

petitioner, som inkommit just från de lager, hvilkas rätt och bästa frågan egentligen måste gälla och i synnerhet sedan jag hört diskussionen i Andra Kammaren och sett det beslut, hvartill den kommit. Allt detta måste ovillkorligen för mig bevisa, att det finnes ett behof af hjälp och att sedan år 1885 förhållandena icke ifråga om maltdryckerna hafva gått till det bättre, utan tvärt om till det sämre.

Det vore ju ändamålslost att upptaga kammarens tid med att gå in uti bemötande af de speciella anmärkningar, som här blifvit gjorda emot förslaget. Det är ingen konst att bemöta ett anförande, ett yttrande eller ett inkast, det beror ju på huru det bemötes. Den ene tycker, att det är så eller så bemött, den andre har ett annat tycke allt efter hvarderas uppfattning af saken. Jag lemnar derföre allt detta å sido, ehuru jag antecknat ett och annat, som jag väl annars tänkt bemöta.

Jag vill dock anmärka, att då man säger, att motionärerna icke förebragt någon utredning och att icke heller utskottet åstadkommit någon sådan, så beror sanningen häraf på hvad man menar med utredning. De åberopade sakförhållandena ansåg utskottet vara en tillräcklig utredning för oss. Den utredning i detalj, som härutöfver må kunna behövas, den förmå icke motionärerna åstadkomma, den kan icke det tillfälliga utskottet åstadkomma och den kan icke Riksdagen åstadkomma; endast regeringen förmår genom sina öfver hela landet spridda organ åvägbringa den. Skola vi vänta på den stund, då möjligen ett tillfälligt utskott skall kunna förebringa de nödvändiga utredningar i alla detaljer, innan Riksdagen anser sig kunna skrifva till Kongl. Maj:t, då skola vi aldrig kunna åstadkomma någonting.

Beträffande alkoholhalten i det i landet förbrukade ölet hör frågan härom till dem, som jag tror att Kongl. Maj:t skulle böra försöka att utforska. Då den komité, som hade fått sig uppdraget att afgifva förslag om maltdrycksbeskattningen, försökte skaffa reda på, huru maltdrycks-konsumtionen i landet stälde sig, kom man till en summa af 42 millioner kronor, ehuru komitén på goda grunder slöt till, att denna siffra var för låg. Sedan dess hafva 9 à 10 år förflutit, och utan tvifvel har denna siffra sedan dess stigit ofantligt. Jag ber att få påpeka för herrarne, att denna stora konsumtion dock måste vara en ganska vigtig omständighet till förmån för det berättigade i den klagan som höres från alla dessa olika delar af landet, dit vår erfarenhet icke sträcker sig. Det häntyder ovillkorligen på att de i detta afseende begärda restriktioner förtjena ett annat svar, än det att vi icke vilja göra något i saken på grund deraf, att vi icke hafva en »tillräcklig utredning. Vi fungera dock som representanter för detta klagande folk. Det är på denna grund jag lemnat mina anmärkningar derhän. Väl är jag tillräckligt mycket »formalist» för att icke se svagheter i det beslut, medkammaren fattat. Men jag

lemnar mina anmärkningar derhän *derför*, att det gäller här en nog stor fråga, för att den icke bör falla på anmärkningsanledningar, som kunna fråsnes.

För min del anser jag att något måste göras i saken och att vi ej *kunna* göra någonting annat än afgifva en opinionsyttring. På denna grund anhåller jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Ifrågasatta ändringar i förordningen den 24 oktober 1885 ang. försäljning af vin m. m.
(Forts.)

Herr Törneblad: Jag skall bedja att mot hvad den siste ärade talaren anförde få anmärka, att i detta liksom i andra fall Första Kammaren bör vara mycket noga med aflåtande af skrivelser.

Om en skrivelse skall aflåtas, bör den vara ett uttryck af kammarens bestämda opinion samt lemna tillfyllest ledning för regeringen om hvad som bör göras och huru långt kammaren anser, att man bör gå. Det torde någon gång hafva skett på motsatt sätt, men det är ett ytterligare skäl för kammaren att icke upprepa det. Jag tror ock verkligen, att skrivelser aflåtas, der man möjligen icke tänkt sig så noga för, *derför* att det hetat »en skrivelse kan man ju gerna komma med», men framför allt är det af vigt, att, om man afgifver en opinionsyttring, man icke gör det, *derför* att det är en opinionsyttring, utan *derför* att opinionsyttringen är riktig och riktigt formulerad.

Jag yrkar afslag.

Herr Unger, Magnus: Jag vill blott mot en föregående talare anmärka, att här icke är fråga om att afgifva en opinionsyttring för eller emot 1885 års förordning; här är blott fråga om att Första Kammaren skulle förklara såsom sin åsigt, att en förbättring i nu rådande tillstånd kunde uppstå genom det specielt nu föredragna stadgandet att frantaga landthandlarne rättighet att försälja maldrycker till afhemtning. Detta är icke någon stor fråga, utan snarare mycket liten. Den gäller alldeles icke afgifva en opinionsyttring för eller emot nykterhets-saken, utan blott genom det nu föreliggande förslaget om inskränkning i de handlandes försäljningsrätt hjälpa saken fram, hvilket jag dock af förut anförda skäl är öfvertygad icke skulle på den vägen lyckas, hvadan jag fortfarande yrkar afslag.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande moment hemställt och vidare på afslag derå; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Mom. b).

Herr Stråle: Sedan första punkten, som utgör en förutsättning för den nu föredragna, blifvit afslagen, får jag äfven på denna yrka afslag.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr grefven och talmannen, att beträffande nu föredragna moment endast yrkats, att utskottets hemställan skulle afslås.

Sedermera gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemställan och vidare på afslag derå, och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

1 punkten.

Herr Stråle: Detta förslag är uppenbarligen tillkommet under förutsättning deraf att andra punkten skulle bifallas, men då den nu blifvit afslagen, torde äfven detta afslås. Jag vill icke för närvarande vidare yttra mig om förslaget, ehuru jag har till hands viktiga, af fackmän meddelade upplysningar, utan inskränker jag mig till att yrka afslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på nu förevarande punkt allenast blifvit yrkadt afslag å hvad utskottet hemställt.

Härefter gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemställan och sedan på afslag derå, och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Anmälades och bordlades särskilda utskottets för behandling af förslag angående ändrade bestämmelser med afseende på de allmänna läroverken och pedagogierna memorial n:o 3, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande åtskilliga punkter af utskottets utlåtande i anledning af Kongl. Maj:ts proposition n:o 17 och inom riksdagen väckta motioner i dithörande ämnen.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att de denna dag första gången bordlagda ärendena skulle uppföras främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Biesért* under åtta dagar från och med den 14 innevarande maj samt herr *Andersson, Gustaf*, under nio dagar från denna dag.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,10 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Söndagen den 11 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.; och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Anmäldes och bordlades:

sammansatta stats- och bankoutsrottets memorial n:o 5, angående anvisande af ersättning till utskottets kansli; och

bevillningsutskottets memorial n:o 14, i anledning af kammarnes skiljaktiga beslut rörande utskottets betänkande n:o 11 angående Kongl. Maj:ts nådiga proposition om förändrade bestämmelser i fråga om denaturering af bränvin,

---

Föredrogs, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran bankoutsrottets under gårdagen bordlagda memorial och utlåtande n:is 15—17 äfvensom Riksdagens särskilda utskotts samma dag bordlagda memorial n:o 3.

På framställning af herr vice talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle på föredragningslistan till nästa sammanträde uppföras främst bland utskotts betänkandena.

Upplästes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 59, angående stämpelafgiften; och

n:o 60, angående vilkoren för försäljning af bränvin.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 266, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 63, i anledning

af väckt förslag om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om upphörande eller inskränkning af skyldigheten att förrätta syner å indelta arméns torp, beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 3

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,37 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
